

YTTRANDE

Till
Södertälje kommun
Samhällsbyggnadskontoret – Plan
151 89 Södertälje
E-post: sbk.plan@sodertalje.se

Detaljplan för del av Tellus 5 och Tälje 1:1 inom Södertälje stadskärna (Dnr: SBN 2019-01229)

Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn ber härmed att få lämna följande synpunkter på rubricerade förslag till detaljplan. Vi avgränsar oss till de delar i förslaget som avser eller berör Marenplan och inre Maren (fortsättningsvis benämnd Maren).

Sammanfattning

Utan att ge oss in på en diskussion om hotellet i sig vill vi härmed med bestämdhet framföra att vi motsätter oss en decimering av Maren och dess vattenyta. De i detaljplaneförslaget önskade funktionerna kan istället realiseras genom att omlokalisera och/eller modifiera utbyggnadsdelen med event, restaurang, bowling och terrass - hotellet står och faller ju inte med att dessa funktioner flyttas 9 meter norrut! – samt genom att göra den nordvästra delen av Marenplan (nedanför trappan) precis så vänlig, inbjudande och tillgänglig som föreslås, men på nuvarande yta. Utan vare sig breddning av Marenplan och utfyllnad av Maren!

Synpunkter och motiveringar i detalj

Inledning

En av Södertäljes främsta tillgångar som stad är dess belägenhet vid hav och sjö, dessutom med vattendrag som går ända in till och faktiskt ända in i stadskärnan. Därför är det självklart att värna den del av denna tillgång som utgörs av inre Maren och dess vattenspegel. Endast oundgängliga samhällsintressen eller helt nödvändiga åtgärder (t ex förebygga katastrofer) får, enligt vår mening, motivera avsteg.

Förslaget om att decimera denna tillgång med uppemot en tiondel baseras varken på ett oundgängligt samhällsintresse eller att det av andra skäl är helt nödvändigt. Istället baseras det på idéer om att till det föreslagna hotellet dels foga en utbyggnadsdel bestående av eventdel, restaurang, bowlingplan och terrass med utsiktsplats, dels förstora den redan stora hamnplanens nordvästra del. Alltså sådant som till sin funktion inte behöver lokaliseras så att det kräver oåterkalleliga åtgärder i form av utfyllnader. Därför anser vi att dessa inte ska komma till stånd.

Södertäljes kulturhistoriska arv och anor som sjöfartsstad – och framtid

Södertälje har historiska anor som sjöfartsstad, med fartyg och andra farkoster som kunde ta sig ända in till stadens centrala delar för att förtöja, lasta och lossa varor och människor samt bedriva handel. Denna verksamhet avtog gradvis men fram till slutet av 1900-talet nyttjades Marens kajer och strand som tilläggs- och förtöjningsplats för fritidsbåtar. Tillkomsten av broar vid Marens inlopp innebar i princip att allt detta upphörde, även om den tidvis öppningsbara bron möjliggjorde besök av såväl restaurang- som fiskebåtar. Ingen vet vad framtiden för med sig. Maren kan mycket väl komma att åter bli en resurs för t ex farkoster och båtar!

Det pågår ständigt diskussioner om ett eventuellt behov av en ytterligare, femte, förbindelse över (eller under!) kanalen eller något av Södertäljes tillopp i syd eller norr. Om en sådan realiserar kan bron i Marens tillopp komma att onödiggöras, eller ersättas med en annan som (återigen) gör det möjligt och attraktivt att föra in farkoster och båtar till Maren! Ett aktuellt exempel är förslaget om båtbusstillbindelse mellan Igelsta Strand, Södra-området (kommande storskalig bebyggelse) och centrum (Marenplan), kanske även vidare in i Mälaren till Bergvik! Varje kvadratmeter vattenyta och varje decimeter kajlängd utgör därför en potentiell resurs! Att därför nu onödigtvis minska båda dessa med uppemot 5 procent jämfört med idag är därför högst obetänksamt.

Inte heller havsnivån går att förutse. Det finns prognoser, men de är högst osäkra eftersom havsnivåns höjning beror på politiska åtgärder och globala samarbeten för att minska klimatutsläppen. Och även om allt fler stater inser nödvändigheten så går utgången definitivt inte att förutspå. Därtill kan helt oförutsedda tröskeleffekter med åtföljande konsekvenser för nivån uppstå. Att i detta läge skapa ny mark genom utfyllnader anser vi vara en missgärning.

Det är här intressant att påminna om planen Södertälje Stadskärna 2009-2029, vilken de facto inte anger något om att Maren bör röras. Tvärtom nämns här den medborgardialog 2007 som ingick i det så kallade Londonförslaget (med utfyllnad av ca halva Maren). Det förslaget fick oerhörd kritik och drogs sedermera tillbaka eftersom en nästan samstämmig opinion ville bevara Maren som den var. Inte minst därför är det lite märkligt att nu erfaras nya förslag som vill ta delar av Maren i anspråk, om än ”bara” uppemot 5 procent. Även på planer så nämner inte heller kommunens översiktsplan något om att Marens vattenyta ska röras (varför vi ställer oss frågande till planbeskrivningens ord om att ”*Planförslaget anses vara förenlig med kommunens översiktsplan*”).

Konsten att värna Marenplan och Maren utan avkall på bättre funktion

Planhandlingen anger att ”*Tillgängligheten till Marens vatten är idag mycket bristfällig och platsen som helhet är underutnyttjad*”. Bortsett från att vi frågasätter iakttagelsens riktighet så går eventuella brister härvidlag självklart att åtgärda med exakt de insatser som föreslås vid en eventuell utfyllnad/breddning, dvs ”*Genom att tillskapa en generös kajzon med många nya sittplatser och en variation av sociala mötesplatser inom Marenplan*”. Andra insatser som nämns är grönska, skapa bättre tillgänglighet och annat som ger en än starkare upplevelse av närhet till vatten.

Planhandlingen anger vidare att ”*Den nya utformningen kommer att skapa trivsammare vistelseytor i anslutning till kajen. Marenplan västra är idag en stor flexibel torgyta som behöver finnas kvar för att möjliggöra stora evenemang som konserter eller basketturneringar. Skalan på Marenplan norra behöver möta det storskaliga Marenplan västra för att dessa platser ska kännas som en helhet. Storleken på dessa behöver stå i proportion till varandra och ha samma dignitet*”. Men det finns ju inget som hindrar att åstadkomma detta med den befintliga storleken på hamnplan och kaj! Delen för event, restaurang och bowling får helt enkelt maka på sig! De måste inte nödvändigtvis lokaliseras just här, just på denna mark och yta som innebär att Marens vattenspegel minskar i motsvarande mån.

Den uppfångning av ett eventuellt ökat dagvattenflöde från Ekdalsgatan som anges som skäl för breddning av hamnplanen går självklart att åstadkomma även detta förutan. För övrigt kan ju varje

Sid 2(3)

minskning av Marens volym innebära en försämrad möjlighet till uppfångning, vilken kan behövas vid extrema förhållanden pga den begränsade möjligheten till avrinning vid mynningen ut till södra Maren pga smalt och grunt vid den nuvarande gångbron. Angående vattenflöden så kan miljön för sjöfåglar som idag frekventerar Maren komma att påverkas vid utfyllnader. Vi ser det som en brist sådana aspekter inte behandlas i planhandlingarna.

Om konsten att åtgärda svagheter

När Gestaltningförslaget (s 4) gör en *Analys av befintlig situation* för Marenplan, vilken *ligger till grund för platsens programkoncept*” listas följande **svagheter**, dvs argumenten för de förmenta åtgärderna:

- *Trots de goda kvaliteterna med en stor flexibel plats är Marenplan västra alltför anonym och identitetslös. Platsen upplevs utsatt då den saknar inramning, zonerings och detaljrikedom.*
- *Trots det vattennära läget saknas känslan av vattenkontakt på Marenplan. Även en generös möbleringszon och mötesplats vid kajkanten saknas.*
- *Bristfällig koppling med Storgatan. Fotgängaren på väg till Marenplan från Olof Palmes plats möter hörnet på restaurang Ceasars, inte torget och kajen. Nedre delen av den gröna terrasserade ytan mellan trappa och ramp upplevs som en barriär utan tydlig funktion.*
- *Bristfällig siktlinje från Köpmangatan. Trappan och de äldre lönnarna och buskplanteringarna fungerar idag som en barriär som bryter siktlinjen och den upplevda närheten till Marenplan.*
- *Parkering och vändplan på Strandgatan i sydväst är ytterligare en barriär och försämrar den visuella kopplingen till Marenplan.*
- *”Mc Donalds-huset” och nedfarten till Kringlangaraget fungerar idag som en barriär som försämrar den östvästliga kopplingen till Capella (fastigheten där restaurang Barolo finns idag), Wendela Hebbes hus och det framtida Kanalstråket.*
- *Marenplan inkluderar idag inte den norra eller östra delen av platsen som mer upplevs som en trafikmiljö.*
- *Den gröna kopplingen runt Maren från gästhamnen och Strandgatan i sydöst till bryggstråket längs Slussgatan bryts idag på Marenplan.*

Vår bestämda åsikt är att alla dessa ”svagheter” kan åtgärdas precis lika bra utan att delar av Maren måste fyllas ut! Just sådan tillgänglighet, grönska, sittplatser och mötesplatser som efterfrågas kan åstadkommas på befintliga markyta, samtidigt som kulturhistoriska värden förvaltas och det önskade bevarande av platsens egenart uppfylls. Med ett lika bra resultat, antagligen till en mindre kostnad och med mindre risker – och som samtidigt innebär en gardering inför eventuella framtida behov och möjligheter genom att inte i onödan göra något oåterkalleligt!

Södertälje den 15 januari 2021

Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn

Lars Ljungdahl
Remissansvarig Södertälje
0705-669519, info@photronik.se